

המציפה

עתו שבועי

כבר עניני החיים. לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה עם ההוספה הספרותית החדשה רמת המצפה:

באוסטריא-אונגריא:
לשנה . . . . . 7 כתרם
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

באשכנז:
לשנה . . . . . 8 כתרם
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרם — 9.50 פראנק.

על המצפה בלי ההוספה הספרותית אין לחתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח

ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש הגליון שנ כתרם.

גליון בודד 12 הלר.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקומו הקודם.

קאנטא של פאסטשעק נימר 76.918 האדרסה לכית המערכת ולאדמיניסטרציה „HAMICPE“

ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków. (Oesterreich. בחוץ לארץ להוסיף:)

Kraków, 6 Marca 1908.

גליון י.

קראקא. ג' אדר ב' פ' פקודי תרס"ח.

מדת הותרנות בעמנו.

מיני הסוציאליים ומתקני-העולם המציאו לעמנו את התעודה הזאת, לעבוד להצלחת העולם כולו, ואין הוא רשאי להגן על זכותו. תחת התעודה הישנה, שהטיפו הרבנים המתקנים ליהודים, להפיץ את אמונת אל אחד בעולם, המציאו לנו אלה מין תעודה חדשה: אשר העולם. התעודה הישנה פשטה צורת הדת ולכשה צורת ההפש, הכל לפי רוח העת ולפי רוח המורה המתהלכה בכל זמן. כל אומה רשאית ללחום בעד זכויותיה הלאומיים, לכל עם מותר לדרוש את שלו, ולהיהודים אסור. אם היהודי המדוכא יחפוץ גם הוא להרים את ראשו ולתבוע את זכותו הנגזל ממנו, אז הוא מוזק להכלל, הוא מחבל את בנין החפש, הוא מהרס את אשר האנושות. הכל ישוב לתהו וכהו אם ישא ח"ו גם היהודי את קולו. הוא צריך לותר לטובת הכלל. רק לותר בלי קץ ונבל כאשר הפצו להנהיג באוסטריא את תעודת המזמורת במסחר, התקוממו מקצת היהודים נגד התק הזה, שיגרום נזק רב למסחר היהודי, כי יכטל אלפי פרנסות יהודיים, מיד נערו בהם המתקנים, ה"פוליטיקאים-הסוציאליים", כי אסור ליהודים לעצות פה, כי הדבר יועיל להכלל. התהילה באוסטריא התנועה בשביל חק הבחירה השוה, והתהילו גם היהודים דורשים מה בשבילם, חפצו גם המה ליהנות בן השמחה. מיד נערו בהם ה"מתקמים". יהודים הלאה! איך תרבינו בנפשכם לערב בתנועת החפש את תביעותיכם ה"קטנוניות"? כזה תזיקו להתנועה כלה. עליכם להסתפק כאשר הכלל ולותר על טובת עצמכם

דעה אחת השתרשה בין היהודים כ"כ עד שאין איש בתוכנו מעזי לצאת נגדו. כנלוי. טבע בני אדם, שלא יוכל להתנגד לדעה מקובלה ספי כל, אף כי כוזבה היא. אין בהם די אמץ להתיצב נגד דעת הקהל ולהלחם במשפט קדום. הדעה הזאת התפתחה אצלנו ביהודי בימים האחרונים, כי צריכים אנו לותר על שלנו לטובת אחרים. כל זמן שישראל חי על אדמתו היי עם, לא נמצאה בו מדת הותרנות כלל, אדרבה ככל פעם, אשר אוו זרים את ארצו או שתו עיניהם באיזה קנין ישראלי, וזקומם נגדם כל העם היהודי ובהרכו בידו הגין על קניניו ועל זכויותיו, לא הפין לותר אף על ששל אדמה, אף על הוט השערה מקניני רוחו. אז היה עם שואף לחיים אבל מעת שהלך ישראל כגולה ונתקלקלו החיים הלאומיים, נשתרשו בנו דעות כאלה, כי אנחנו חיים בשביל מטרות רמות ונשנוכות, כי אין אנחנו צריכים לרוש מאומה בשבילנו ולטובתנו, אלא להפך, לותר על שלנו לטובת הכלל, לטובת החפש או גם לטובת עם אחר משונאינו. "צדק" "ישר" כזה ידרשו ממנו "ידידנו" וככל פעם, אשר יתעורר עמנו, לדרוש איזה דבר בשבילנו, לתבוע את זכויותו המשוללות ממנו, יתקוממו נגדו יודיו וינערו בו. ראו נא — המה צועקים — את אלה, איך המה באים להפריע את האשר הכללי! איך המה מעזים לדרוש זכות בשביל עצמם ולא יותרו על אינטרסיהם לטובת האנושות! כל

אמאליא ואנענשיין שמעון בולגריי מאורשים בחדש אדר תרס"ח משארמקוב פאלאווזע.

אני מכרך את רעי מר יצחק פרנהוף להולדת בתו. אנרדם לבנסארט.

מן האדמיניסטרציה של "המצפה".

הננו מכרחים לשנן פה מה שכבר הודענו פעמים אין מספר: המשלם בעד "המצפה" פחות מהמחיר הקצוב לא ישיג גליונות רק כפי מה ששלם ולתלונותיו לא נשים לב. החותמים בערים הקטנות ובה"ל, שנמנר זמן התימתם, יפסק המשלוח מיד והתלונות על זה הן לריק, כי הממונה על המשלוח אינו נביא ולא יוכל לדעת מרחוק, למי אפשר לשלוח בהקפה ולמי לא. לזה לא תועיל אף דרישת החותם עצמו והבטחתו. אחרי שהמשלוחים אינם מכירים אותו. הזוללים, שקצת מהחותמים ימטירו עלינו על זה, נדחה בכוח, אלו שלחנו בהקפה לא היה "המצפה" מזקים אף חדש אחר. וכן ספרים, אשר לנו למכור, לא נשלח בהקפה לדרשים, מהטעם הנ"ל וגם לא כנאכ-נאחמע, רק נגד כסף מראש. — מאת השולחים מרקאות במעטפה נבקש שלא ישלחו מרקאות גדולות, כי אם קטנות, כנות ג', ה' וי' הלר.

פיליטון.

מעבר לגבול היהדות.

לפני איזה זמן השנתי מכתב נפלא, שבו כתוב לאמר: "אדון נכבד! בצר לי אין לי אל מי לפנות בבקשתי המורה רק לאדוני, מרעתו, כי לא תגלה סודי לאחרים ולא יודע הדבר. בתי היחידה, מחמד לבי ואישון עיני, חלתה בדלקת הריאה, והנני שולח עשרים כתרם לאדוני בבקשתי, להדליק נרות בבית הבנסח בשעת התפלה ותקותי תאמצני, כי בזכות זאת ישלח אלקי אכות, אלקי אברהם, יצחק ויעקב, עזרתו טקדש לכתו, רוח אפי ונשמתו..."

השורות המעטות האלה עשו עלי רושם זר מאד. קראתי השורות ובין השורות אחת ושתים ומצאתי בהן המימות מורה נובעת מלב יהודי, שעודנו רד עם אל ועם קרשי היהדות נאמן בפנימיותו ועצמיותו ועל זה המהתי מאד, כי הכותבת יודעה היתה לי בתוד מומרית, שעזבה כבר את אלקי אברהם ובריתו, ונחה את עמה והמירה דתה לפני עשרים וחמש שנה. מומרת, לכאורה בכל לב ונפש, מבקשה בתמימות

להדליק נרות בבית הכנסת, ודוקא בשעת התפלה, בשביל בהה, שנולדה כבר כאמונתה החדשה...

לא מוזרים לנו לנמרי מעשים כאלה של מוני לב הפוסחים על שתי הסעיפים הלא שמעתם בודאי כמוני, שפעם אחת שאל יהודי נבוך כזה לפני מוהו אחרי הודיו ואחרי ה"שמע ישראל" לתה לו גם "צלבי", לצאת ידי שניהם, להפטר מתוך "ממה נפשך" מדינו של ניהנם... ומעשה היה בעירנו, שיהודי אחר, אבי משפחה נוצרית הגונה, בא פעם הכיתה והגיר לאשתו בשעה שהתפללה "שמונה עשרה", כי כבר נמר בדעתו להמיר דתו ושאל אותה, אם גם הוא תאות להסתפח בכנסיה הקתולית. בכל עת דברו התנועעה היא וקראה תפלתה מתוך סדורה. בעלה לא יכול התאפק ודרש מענה מיד, כי מחשבתו כבר מחלטה, אחת דבר ולא ישוב. — "גו, מפסיק". השיבה אשתו בלי רצון ותנע בשפתיה לרמוז: "בטול הפלה!" אחרי חום תפלת "שמונה עשרה" אמרה לו: "הלא גלמודה לא אוכל להשאיר, בדרך אשר הלך אלך, עמך עמי ואלקך אלקי... שמעתי ושמעתי מעשים מוזרים כאלה, אבל אינה דומה שמיעה לראיה ואינו דומה יהודי נוטה מאמונתו, שזה יקרה לרוב, לנכרי נוטה מאמונתו ופושט ידו ליהדות. פה ראיתי מומרת זה כ"ה שנה ועוד נפש יהודית שמונה כעמק הלב,

ביודעים ובלא יודעים, והנפש הנסתרה הזאת ההלקח פתאום, ויש לה נענועים בצרחה לקדשי עמה, שעזבה בשאט נפש, ומבקשה להדליק נרות בביהכ"נ והבקשה הזאת ערובה ברצינות כל כך...

לא ארכו הימים ופגשתי באשה הזאת. מובן הדבר, כי דברי הראשונים היו "ע"ד מכחבה, ע"ד בקשתה..."

— ומה שלום בחך? שאלתי.
— כבר שבה לאיתנה, השיבה לי בשמחה, ותודתי לך אדוני, כי מכריאית בתי נודע לי, כי מלאה הפצי, ובזכות זאת שבה לחיה.
— רק במקצת מלאתי חפצך, אמרתי, כי הרשיתי לי לחלק מכסף זה לעניי עמי, באמרי: אם תשובי לאלקי אברהם, אז עליך לזכור גם זרע אברהם...
— לעניי עמך? הפסיקה אותי בדבורי, מדוע לעניי עמך? עמך — עמי, היה הוה ויהיה, אף אם בהטאת אבותי עובתיו, חי נפשי כי בשעה שהנני שומעת הרפית וגדופים על איזה יהודי ולעתים לא רחוקות אפילו מקדובי בעלי, אז לבי נשבר בקרבי ומרירתי כמעט שלא התפקע. גורד עמנו נוגע ללבי אולי הרבה יותר מליהודים רבים. ואולי עוד יותר הנני מרגישה צרת עמי מאשר מרגישים שליחי צבור היהודי במועצת המדינה או אפילו במועצה איזו

שום עם איננו צריך לותר, שום עם לא יזיק לתנועת החפשי, רק היהודים צריכים לותר על שלהם. התחילו היהודים לותר על כל היו הגולה, ולהתישב בא"י, חפצו להתרחק מהמקומות, שהם גורמים שם נזק להעמים ולאנושיות, ולרכוש את ארץ אבותיהם. והנה צעקה במחנה, המתקדמים: חמס! היהודים גוזלים את אדמת הערבים, היהודים חפצים לנזול מידי הערבים את אחוזתם, אשר רכשו למו בזיעת אפס. היהודים צריכים איפא לותר על צרצם, על רכושם, על תרבותם, על הכל. רק למען איזו מטרה או תעורה, שנולדה במחנות ה"מתקנים". איזו השקפה מוורה! רעה בזאת תוכל להולד רק בעם הגלות, בעם החי חיים אי-נורמליים.

המדה הזאת של ותרנות נפרזה, שהיא אולי טובה אצל היחיד, היא מוזיקה ומסוכנה לעם שלם. מעולם לא שמענו, כי איזו כתה או איזה עם יותר כרצונו הטוב על איזו זכות או פדיווילגיה למוכת אחרים ולו גם לטובת הכלל. ורק ממנו ידרשו יידינו ותרנות כזאת.

המדה הזאת תעיר רק על חלישת-דפק הוזיים, על הפסק החבור בין אברי האומה היהודית. כלל גדול הוא בתורת-החיים, כי במלחמת-הקיום אין משגיחים על "יושר" ואינם עושים שום הנחות וותרנות לטובת אחרים, ורק טובת עצמו הוא העיקר. מקטן ועד גדול הכל לוחם על קיומו בכל האמצעים והארגונים, אשר ירף להמשיך את המלחמה הזאת ויתחיל להתכונן סביבו בשויון נופש ויותר על הכל, הוא כבר הפסיק את גדולו והפרחתו ולא יתפתח עוד יותר, סימן הוא, כי כבר הניעה לו תקופת הרלדול והירידה. כי הארגונים אשר לא ימצא עוד הפין במלחמת-הקיום, אשר לא ידע להגין על עצמו מפני כל המכשולים המתייצבים נגדו, אשר נלאה להמשיך את מלחמתו, כבר הניע קצו והחיים נעשו לו למעמסה.

מדת-הותרנות, אשר תראה בין היהודים בכל פעם בצורה אחרת היא, כשאר ההופעות המוזרות בחיינו, תוצאה מוכרחת מהגלות ומחיינו האי טבעיים. נפסק החוט המאחד את כל אברי האומה, אין שום קשר וחבור בין כל חלקי עמנו, אין להאברים הנפרדים יניקה מן שרש אחד, ולא ירנישו איפא בצרכי הגוף השלם. אין להאברים שום צרך בקיום כל הגוף, כי יונקים המה משרשים שונים. וע"כ תתרבה אצלנו הותרנות. והמדה הזאת תאכל בנו ותשחית את קיומנו. המדה הזאת היא סבה לכמה וכמה צרות ומפלות שלנו.

קהלה... ויובל היות, כי לו הרנישו ראשי הקהלה בעיר נה, שבה נולדת, צרת עמונו, כי אז לא הייתי ממירה דתי.

— היהבן בדבר הזה?

— הרבר פשוט מאד. לו השתדלו ליסר בתי ספר עבריים לבנות ישראל, והיה לי חנוך עברי ומדעי ביאות לבת ישראל, בי אז אולי לא היה מה שהיה...

— ומה חמאו אבותיך? הלא המה בודאי עוד עתה בוכים מאין הפוגות על בגידתך בעמך ובאלקיו.

— אבותי חמאו, ועל חפאם עליהם לבבות, לבבות ולהתודות, כי רק המה אשמים באסונם ובאסוננו... "שמעני אדוני", ספרה לי הלאה המומרת בקול נחנק מצבי ובלב נפעם, "אדבעה אחים היו לי, כחורים שוכבים, הולכי במל וקצרי דאות הלאה מד' אמות שלהם, אבותי השניחו עליהם, לבלי לשנות חם ושלום בקוצו של יו"ד מבל המנהגים, הרנילים בישראל, אסרו להם ללמד איזו שפה, ואפילו שפת עבר. "טוב ללכת במל מלקדוא במספרים חצוניים" צעקו תמיד אבותי, ותחת זה שלחו אותי לבתי ספר של נברים, למדת, הרבה יותר מדי, רק לא עניני היהודים ורברי ימי ישראל חלילה, ומורה עברי לא ראיתי מעודי, ובכן הייתי מלומדת ומשבלת, אבותי

ואנתנו לא למדנו עוד מן הנסיון, ועד היום הננו מחויקים בדעה הזאת. וגם אלה מאתנו היודעים להעריך את ערך עצמם, הלאומיים, אינם נקיים מותרנות. שום אומה לא תבוש להגיד, כי לא תסכים לזק זה, כי לא תתחבר אל המפלגה הזאת, שמא יצא מזה נזק לאינטרסיה, ואצלנו יבושו גם הלאומיים להגיד גלוי, כי רק טובת עמם לנגד עיניהם וכי זה היא אצלם העיקר השאר מפל. מתכסים המה במסוה של דמוקרטיסמוס, של טובת-הכלל, וכדומה מן הפרוות המתקבלות. אם יבאו לרוש בשבילנו איזה דבר, ימסרו מודעה מתחלה, וישבעו בכל קרש, כי-לא חלילה רק את טובתם ידרשו, כי אם טובת המדינה כלה. לא יוכלו עוד להשתחרר ממדת הותרנות, וראים המה שמא יחשדום באגיואיזמוס לאומי. הלאומיים שלנו הנם עקב הגלות רק הצאי-לאומיים, קריקטורה של לאומיים אמתיים. הם משיגים את הרעיון למחצה ועושים קומפרומיסים על השאר. לא יוכלו הלאומיים שלנו להתרומם לשאיפה כבירה ועניקות. השלטת בכל חושי ורגשי האיש, ובוה אשמה הגלות. כל עוד לא ישוב עמנו לחיות חיים טבעיים ונורמליים לא ננקה מהמרות המזיקות, אשר מפני ההרגל נעשו לטבע שני.

רק חיי הפש יוכלו לברוא לנו לאומיים שלמים ואמתיים, לאומיים אשר לא יסוגו אחר מפני כל, אשר ירדו לעמקו של הרעיון הלאומי, המוביל להתפתחות ולהשתלמות העם.

רישא, משה ווי עזענפעלד.

ענינים מדינים

הבחירות לועדי המדינות. בימים האלה היו בחירות לועדי רוב מדינות אוסטריא. בגליציה נפלו האצילים מפלה נצחה, מ"ז מנדטים אכרו ואין להם עוד רק ב"ח צירים. בקראקא נעלמה המפלגה הקונרוואטיבית הזאת לגמרה ושאריתה הסתפחה במפלגת הדמיקרטים. להרותנים נוספי ששה מנדטים ויש להם עתה ב"א צירים. למפלגת העם נוספו מנדטים ויש להם י"ט צי ים. היהודים הרויחו מנדט אחד בקראקא של הד"ר אינגנץ לנדא, דמוקרט. בלבוב הכו הסיציאליים את ציר הפרלמנט בארון בשליא בלשבת האנימציאי של מפלגתו ורוצצו לגלגתו. מוכן שהבחירות האלה אינן סבבא דעת העם, בי הצירים נתמנו על דעת מנהלי המפלגות בעזרת ארגוני הממשלה. — בכיהם נפלו המשכים הצעירים והרויחו האנררים. — וכן היו בחירות דועשות בקרואציה אשר

התפארו בי, ואנבי... המומרת לא יכלה לדבר הלאה, כי הבבי התפרץ מפיה. אחרי עת מעמה הוסיפה לספר: "לעצבון רוחי הביאונו אבותי במסרת ברית התנאים עם איזה בחור במלן מבית המדרש באחי, שהבטתי עליו בעל עצב נבוה. ובראותי, כי קרב קצי לבוא, בקשתי בבביות ובתחנונים, שלא לבוף אותי לזה, כי לא לבך שלחוני לבתי ספר גבוהים ופקחו את עיני. ואבותי בפתן הרש אטמו אונם אחרי ששאלו בעצה. יהודי טוב ובקשו ממנו, שיהיה הוג מן השמים, ובכן נאלצתי לבדות מן הבית, ואחרי זמן — הלא נשים דעתן קלות — היה מה שהיה... אלו התפשרו אז אבותי להפר התנאים ולתת לי איש בחפצי אחרי שהמה בעצמם הנכוני לפקוח עיני על זה, בי אז במח לא בנדתי ולא אשמתי..."

— ואחין?

— אחד שוחט, אחד חור על הפתחים, אחד מלמד דרדקי ואחד נסע למרחקים ולא נודע לי מקומו. בביתו היה במלן.

קראקא, שמואל הבהן שפירא.

לאונגרין שם נצחה נצחון גדול מפלגת הקרואטים והסרבים, שנהאחרו נגד ממשלת אונגרין. נעילת הדלגנציות. ישיבות הדלגנציות האוסטרית והאונגרית נמרו, נקצבו הוצאה הממשלה המשוהפת. רק ההוספיות על שכר הצבא ופקידיו, שהחליטה הדלגנציה האוסטרית, לא הסכימה הדלגנציה האונגרית, יען יצאה ההצעה מן הדלגנציה האוסטרית ולא מן הממשלה. בושה היא למדיארים להיות נשמעים לאוסטריום, אף שהורו בעצמם, כי ההצעה עצמה צודקת. אך בססיון השניה, שתהיה בקיץ יסכימו ביניהם ישאו ויתנו עם הממשלה המשוהפת ע"ד זכויות לאומיות בצבא אונגרין בשכר ההסכמה.

שריחת יד במלך פרס. כאשר נסע מחמד עלי מלך פרס עם שריו מניחו בעיר אל אחד ארמנותיו נזרקו מעל גג בית שתי במכות על מרכבת המלך, שלשה אנשים נקרעו לגזרים והמלך נצל, בי מתוך זהירות לא נסע במרכבת הכבוד, כי אם במרכבה פשיטה. חיל המלך שומרי ראשו ירו על העם והרגו שנים עשר איש. עקבות הקושרים לא נגלו. מכל השבלת אירפה, שחררה לפרס דרך רוסיא, לא נשאר רק במכות, שגם ברוסיא עצמה לא נשאר יוהר מהן מבל החרוה. לבות העם הפרסי הולכים וסוערים על שרי המלך, המסיתים אותו, לשיכ מן התקונים, שהבטיח אביו לעשות מיראהם מפני פרלמנט שישגיח עדיהם, לבל יגנבו הון הצבור ולבל ישתמשו במשרוהיהם למרא בתיים בצע מעשקות. כל תקין בממלכה הוא הועבת נפשם, פן יפקחו עיני העם להבין, כי מוסדות הממלכה לא נעשו בשביל הפקידים ובני בית המלך, כי אם בשביל העם עצמו. אבל סוף סוף ינצח הצדק, כי גם בכל ממלכות אירפה נלחמו השרים החמסנים אחרי מתן החרוה ימים רכים עד שנפלו ולא הוסיפו קים.

על המצפה.

תבואות השנה וסוחר גליציא.

א.

שוק התבואות של ההבל הוא בשנה הזאת רב התנועה, אחרי שהמחר משתנה ומתחלף מעת לעת באופן בלתי מצוי, והמסחר בכלל מקבל בכל פעם צורה אחרת, מורה ויחידה במינה. גם באוסטריו-אונגרין התחילה הקמפניה ברעסורעש, אחרי שהמינסטריום ליבול השרה באונגרין העריך את תוצאת התבואות בארצה — פקטור נכבד בשוקי אירפא — במדת רוון ובמספרים נמוכים מאד, ובה במרה עלה גם מחיר התבואות. הפקעת השער היתה איפא צודקת, והשנה היתה יכולה לעבור בעד סוחר התבואות בשלום וגם בשבר ידוע. אך בינתים בא פקטור אחר, שהרתיו בסיר את השוק, ושהביא ערבוביה נוראה במסחר התבואות: מצוקת הבספ החלה בירח אקטובר לנגוע בבעלי האחוזות באונגרין, והיו מברחים למבור את את אוצרות תבואותיהם להמיליונרים אדירי הברזה, והתבואות הגיעו לידים, ב"מ חותה", ידים עסקניות המניעות את האופן לבל אשר תתפוצנה. בראשונה העלו את מחיר התבואות עד לנבה, שלא עמד עליו זה במה, ובראותם כי בזאת עוררו את חשק קניה תבואות על הברזה, לחדשים מאוחרים, ובהיות המה עפ"י רוב בעלי הבריה בעצמם, הורידו לראשית שנת האורחים — במעמים ואמתלאות שאין להם יסוד — את מחיר התבואות של הברזה למדרגה נמוכה מאד, למנוע הקופצים לקנות הרבה, והם אינם חשים בל האבון לאבד סכומי בסף גדולים, ובמסמך התבואות של-עבשו (עפאקטיווע ווארע) המינחות באוצרותיהם אינם מפסידים הרבה, כי חדשי ינד ופברואר הם הגדועים מחרשי כל השנה בנוגע למסחר התבואות, ואך מעט מעט נמכרת תבואה בשוק. קרוב לודאי הוא איפא, כי כאמור אך תחולה ברואית היא הבל. אך בין בה ובה, יאבדו רבים את בספם, סכומים אדירים יורדים למסיון, ואילי הברזה שמחים ושוחקים. אכן, "גם אנבי הייתי שוחק לולא היה האויך שלי" — אומר אחרי משל ההמון. בן בנקל הייתי

(א) המזרחי הוא הסתדרות של ציונים חרדים, העומדים על כסים הפרוגרמה הבולית. המזרחי רואה תעודת עם ישראל ותנאי קיומו כקיום התורה והדת ובשאיפה לארץ אבות.

(ב) המזרחי מגין בהסתדרות הציונית הכללית על דעותיו והשקפותיו ועומד ברשות עצמו במטרותיו והשקפותיו המיוחדות לו.

(ג) המזרחי ישתרל בכל האמצעים ההגונים להוציא דעותיו ושפתו בחיים אל הפעל, וזה יעשה על ידי העמולה נאותה, אשר הברר את שפתו ותפיצו בישראל על ידי השפעת ספרות דצויה וחנוך בני הנעורים ברוחו.

(ד) בהסתדרות המזרחי יוכל להסתפח רק המסכים להפרוגרמה של המזרחי ומרים את מס המפלגה. ובתנאי שהיו שוקל את שקל הציוני ועומד בהסתדרות הציונית.

לכן אחינו החרדים! עלינו להתעמל בכל בחנו לרבוש להמזרחי מספר גדול מהחושבים במונו, למען תהי בידנו לשלוח להקנגרם צידים חרדים כמספר הגון, בכדי להשפיע על החלפותיו; גם כי יבחרו חלק מצירינו להועד הפועל הכללי, לועד הפלשהנאי ומיתר הועדים לפי ערך השוקלים שלנו ואך אז נוכל להגן על צרכינו הדתיים.

אבל מוסרים אנחנו מודעה, כי חלילה לנו מלחשוב את אחינו העומדים בראש ההנועה הציונית כי יש את נפשם לפנוע ח"ו בזרזן בהרת הקדושה. חלילה לנו מחשוב כזאת. אולם אחינו אלה, אשר רבים מהם כבר עמדו על גבול הפמיעה וההתבוללות, איזו מהם לא ידעו כלל את היהדות אשר בגלל, נולדו על ברכי הורים מתבוללים, השקפותיהם הרתיות שונות הנה מהשקפותינו, לכן עלינו לעמוד לימינם בכל עת. וגם להבוע מהם את חביעותינו, ולהגיד להם את כל אשר יוכל לפנוע בהרגשותינו הרתיים וכי לא נוכל אנחנו להסתפק כמובן דת כאשר יבינו המה וגם לא נוכל ולא נחפוץ לותר מהדת כמובן שלנו.

בשם הועד לפי שעה יהושע פארענהעבט.

מהעולם הציוני.

שני כהנהנת הציונים בוויין. באספת הדיסטריקט הוייני שהיתה ביום א' שבוע זה התפטר ראש הדיסטריקט מר א. באָהם וחביריו מהנהנת הדיסטריקט. יען קמו עליהם עוררים בגלל התערבותם בפוליטיקה יותר מדי. כן עשה לפנייהם גם הדר. שלישי. שהתפטר מהנהנת הפרדציא האוסטרית בגלל זה. באספה הזיל החלט ניכ. שלא יכנסו הציונים בשום פשר בכחירות הקהל. מנהלים אחרים לא נבחרו עוד. א. ב. וו.

מכתבים מערי המדינה.

ולאמשוב. עירנו עומה אבל על מות ר' ליב לינדנר, בן מ"ב שנה, והובל לקברות בכ"ד לחדש אדר א'. המנוח היה באמת סמל השוב והישר, למדן מופלג וציוני נלהב, חסיד וגם חפשי בדעות ויהודי לאומי בכל לבבו. כל הקציות התמונו בקרכו כמויגה נפלאה מאד, כל זרמי היהדות מצאו מקום בלבבו, מבלי שהרף אחר מפני השני. בשקרא הרצל את דבריו הראשונים אל היהדות, היה הוא בין הראשונים, שהבינו לדעו ויסדו חברת ציון בעירנו היבולה להיות למופת לחברות אחרות. מלחמתו נגד ההתבוללות בעירנו משכה אליו את לבות כל העם, כי לא כרעש היתה, אלא ברממה ונחת וכדעת צלולה. בשנים האחרונות הובח במכאובים וחילי והניח את הנהגת חברתנו, ובכל זאת כמה חיים הכנים לתובה, בבואו רק על רבע שעה, לשוחח מעט או לשמוע דברי עבירתנו הפוליטית. את השפה העברית אהב בכל מאודו. חברתנו הכתיבה אותו בעודו בחיים ב"ספר-הזהב" ובכדתו בהאר חבר-בכור. החברה ערכה לכבוד המת הזכרת-אבלות, והחליטה לנדב על שמו עץ זית אחד ביער הרצל. תהי מנוחתו כבוד! ראשי החברה.

ובראשם ה"אללגעמיינע יודישע צייטונג" וה"רונדשווא" במאמרים ארוכים ומחאות חרות. אבל אנחנו יהודי גליציא כאונגרו, אשר אך אל לבכנו ירד חץ המסירה הזאת, אשר אחריתה מי יודע, לא יצאנו עוד בזה ידי חובהנו, ולנו יש הצדקה ביותר להרעיש ע"ז עולם ומלואו, עלינו להרגיז את רכבינו וצדיקינו מכסאותם. המה הרכיבו לראשנו את חתן התקיף הנ"ל ונגד רצון כל בית ישראל מסרו בידו חצי מליון בתרים לשנה, שאנחנו נודרים ונודכים על כל צרה שלא תבוא כדמעות רותחות, להחיות עניים מרודים בארצנו הקדושה. יראו נא צדיקינו, כי לא חנם נכנסנו בעבי הקורה נגד הבחירה הזאת, כי ירענו את האיש ואת שיחו ואף אם לא נאמין לאלה החושדים גם את נשיאנו, כי ידו במעל הזה, יען כי שארמאן לברו הוא רפה ידים וחסר אונם לענינים רמים כאלה ולא יעשה דבר בלי עצת והסכמת חתנו, אבל "לוקין גם על לא טובה השמועה" ודי חרפה לנו, אם חשד נורא כזה יוכל לעלות על הלב. לבנו יחד בקרכנו בהעלות על הלב את התוצאות הנוראות, שיוכלו לבוא על אלפי יהודי גליציא היושבים באינגרן ומה גם בעת צרה כזאת, אשר זרם האנטישמיות שטף ועבר כל גבול. עוד לא נהקררה גויתו של אכרסם הוב, שנספה בלא משפט כשביל שהיה יהודי, והנה אלה באים להביא עלינו צרה חדשה. יאמר נא מר שארמאן, מאין ידע לכאורה כי הוא ראוי לגדולה זו? האם כשביל מרת צדקתו ונדכותו? כמדמני, שאף העני שבועניים בקהלת קאשווא יפזר יותר לשנה לצרכי העדה ומשועבדיה מאשר פזר מעודו עד היום הזה, או האם כשביל תקפו וגבורתו כעצת חתנו (שזה ברור לכל) נגד פקירי העדה העניים, שעשה אותם חסרי לחם, ואת רעיו הפרנסים הישרים, שלא הסכימו לו, אמר להשליך החוצה מלישבת הקהל ע"י שופרים! ? עתה נתמלאה סאתו. כבר נוכחו אנשי הקהלה, כי לא נאה לקהלה מפוארה כקאשווא, שאיש אי-נורמלי כזה, עתים חסיד ועתים מתנגד, עתים ציוני ועתים אנטישמי, יעמוד בראשה. וכשביל זה לקח נקם מיהודי גליציא, אשר לולא המה, שהכריעו המיד את הכף לטובתו, היה בנופלים או לא התחיל לעלות לגדולה. כשביל כל זה הביא עתה חרפה גדולה על כל הארתודוכסיה האונגארית ועל הכולל הגליצי, שזכה אותו בחתנו הנשיא. חוב קרוש רובץ על הנשיא, למהר את עצמו ואת הכולל ולצאת במחאה גלויה נגד המסירה הנבלית הזאת, כאשר כבר עשו ויעשו ראשי קהלת אונגרו, לעצור בעד הרעה, שתוכל לצאת מהמסירה האכזרית הזאת. אם לא יעשה כן, אז חרפה על הכולל הגליצי וגבאיו, שאיש כזה יעמוד בראשו, אשר בעצתו, בפי הנשמע, רוצים לגזול זכויות היהודים הגליצים כאונגרו.

בני מררי.

על המשמר החרדים!
(סוף)

רק הארץ הקדושה היא המרכז האחד, אשר עמנו יוכל להשאר שמה נאמן לאלקיו ולעמו, לתורתו ולמטרותיו. תחת ממשלת השולטן אין קול נגש, אין מנוחת היום הראשון, אין חקים מעיקים הלוחצים לחלל את קדשי בני ישראל.

אחינו החרדים! העובדא קימח, כי מרכז האומה יעתיק את מושבו לארץ ישראל. אחינו מכל הפיצות הנולה ישימו את מבטם קדימה. אל תשלו את עצמכם בשקר, כי בפשיבת קו-עמ' תשנו את סדרי העולם. וכי כבח סאטר עתוני, אם מצד המתבוללים ואם מצד חרדים קצונים או מאיזה צד שיהיה, יוכלו לצוות על המפעל היקר הזה, דום! לא נדוי ולא חרם, לא שמהא ולא ארור, יועילו להסוס את הדרך בעד מרוצת נצחונה של התנועה הכבירה הזורמת הלאה כבח אלמנפרי. ואם נהפוץ להבחישי זאת יבואו המעשים ויטפחו על פנינו. אחינו! עלינו רק לשחות עם הזרם ולתת ידינו למפלגת "הסודחי" ולהפרוגרמה שלי. אחינו! קראו נא את תקנותינו ותובחו. ואלה המה עקריהן:

יכול לעבור בשתיקה על כל הענין הזה, ולבלי דבר עליו פה בעתון עברי אף מלה, לולא היה פה גם ממוץ ישראל כאמצע, ודוקא ממונם של יהודי גליציא, המתקיימים גם בלא זה רק בנם, ושכל רוח שאינה מצויה תוכל להזיזם ממקומם, ולמלטם לכל עבר. כידוע מהפרנס חלק גדול מאחינו יושבי גליציא ממסחר הבואה וקמת, ובעת הפקעת השער — כמובן בעת שהגיעה כבר למרום קצה — לא עמדו גם המה מנגד, וקנו תבואה וקמח הרבה, לקבלם אחרי ירחים, ועתה, בעת שהמילינרים האונגרים מוכדים לעת עתה, מסבות שפקולטיבי יות, את הבואותיהם בזול, ומוזילים ע"ז גם את הקורט של הברזה, באים סוהדי גליציא, אחינו בני עמא פיוזא, ומוכרים את הסחורות שקבלו עתה במחיר יותר נמוך מאשר הוא עומד לקניה, ונס את הסחורות המעונות קבלה אחרי ירחים אחרים המה מוכרים כבר היום כזול ובהפסד מרובה; כי בן הוא לדאבוננו שבע הסוחר הגליצי — כבן ברית הבהוב מדבר — הוא אין לו אלא מה שענינו דואת, אין לו אותו האופק הרחב והחוש המסחרי הדרושים ביותר לסוחר מהמין הזה, ובכן הוא קונה בעת שהיוקר כבר האמיר במדה מרובה, ונעשה פחרן נפרז בעת שהמחיר יורד מעט ממרום קצו ומתחיל למכור בחפזה בעד כל מחיר; וממילא הוא המיד "קרבן עולה ויורד" על המזבח של העלאת והורדת המחיר, והשארנה לו ממשא ומתן כזה רק ידים דקניות ושברזן לב. בכה הולך ממונו של ישראל לאבוד ע"י הפזיות וקלות דעת נפרזה במקח וממכר, והדלות כגליציא מבצרת לה לדאבוננו עמדה יותר גדולה ונחכה. — מסחר התבואות והקמח כגליציא דורש איפא, בחוד ענף מחיה למשפחות יהודיות רבות, בכל עיר ועיר תקון גמור מעקרו, ולכל לראש צריבים אחינו הסוחרים כגליציא, שבכל אופן עשרם קמן מעשרו של קרה, להיות זהירים ביותר באופן מסחרם, ולדעת כי כל מה שלכל מותר — להם הוא אסור; צריכים המה להתאחד ולהתארגן, ולקנות את הסחורה אך ורק בעת שצריך בה והיא עוברת לסוחר, ולא לערעד את מצבם האיקונומי עד היסוד ע"י משא ומתן פזוי בלי כל ישוב הדעת — או אז יש לקות, כי ענף מסחורים יהי בריא, ולא יהיו צפויים להפסד ואבוד ממון כמו עתה. קראקא. מ. ב. ז.

אשר נשיא יחמא.

לשוא שמחה קהלת קאשווא בבחירת שנוא נפשה שרייבער לנשיא כולל א"י כגליציא, ורמבלה היתה הברכה "ברוך שפטרני מענשו של זה", בי הזוהמא, שהמיל זה כבר בחותנו תקיף הקהל "דלית ליה מגרמיה כלום", שארמאן וסיעתו (הפחוהה טי' אנשים) משחיתה עוד כל חלקה טובה בעדה הארתודוכסית המפוארה. הרבה שנים נלחמו בני הקהלה בתקיף העריץ הרספומי הלוה, להורירו מממשלתו הכלתי מונבלת, שהיה מושל יחידי ביד חזקה על הקהלה ומוסדיה, אבל לא יכלולו, כי החתן וחורתו הכבידו תמיד אכפס על בני דלת העם, שהיו כפופים תחתיהם, לפשוט עורם מעליהם בנשך ובמרכיב ועל אפס ועל חמתם הברחו לתת להם דעותיהם בבחירה. ואולם עתה, בבחירה האחרונה, שהיתה חפשיה, כי שרייבער, היושב כבר על כסא נשיאותו בדרוהביטש, איננו, הש בחו של הזקן ונפל למשואות ובמקומו נבחר מר ליבערמאן, אשר כשמו כן הוא, אהוב ורצוי לכל. מובן מאליו, כי התקיף לא על נקלה ניח שבט המשרה מידו ורצה לפסול את הבחירה; אבל כשביל שלא מצא לזה דרך ישרה, יען כי הבחירה היתה באמת כרת וכרין, עשה הוא או עושי רצונו את המלשינות בלי למעשיהם ופנו אל המניספרים כמלגרים של "מסירה" על אחינו יהודי גליציא, למען יפסל את דעותיהם וממילא את הבחירה. וככה "המסירה" הזאת ערכו מחאה ללשבת מרכז החרדים כבודפסם וכזה אסר את ידי נשיא הלשבה מר פראנקל, לכל יוכל לאשר את הבחירה עד אשר יצא דבר המניספרים לשבט או לחסר. נגד המסירה הנוראה הזאת, הנאותה אך למורים אנטישמיים, יצאו כבר עתונים אחרים

מכתבים מרוסיא

(סקירות והגינות)

א.

והם לריק כחכם — זהו מצבנו בימים האחרונים. בכל פנה, שאתה פונה, הנך מוצא אך שיוון הנפש, מממסם ההרגשה ומשא כבד בלב כעפרה, החיים מהנהלים בכבוד, בעצלות, במין אפטיה משונה; מכל התנועות החברתיות והערכין הקולטוריים שלנו, הלאומיים והספלטותיים, שמלאו בעתם את חלל עולמנו הזה, — הנך מוצא אך ריקנות גמורה, אפיסת כח, משמוש הנפש, יאוש, שממון, התקפים כסחלה מהדבקה המוני אנשים, והם הולכים ומתפשטים ביננו כפסיכוזה המונית.

ובשעה שבאתי לתת סקירה על המצב הנכחי, דומה כאלו משומט אנכי בין המון חללים על שדה קטל, שעודם מפרפרים בין החיים והמות, דומה כאלו שומע אנכי את הגניחה האחרונה, את ההאבקות הססוהרת של החיים והמות.

ויש ששומעים אנחנו על אדות מאורע זה או אחר, תנועה זו או אחרת, אבל מבלי שישאירו אצלנו איזה רושם נכר, איזו תשוקה לדעת ולהכיר, איזו נמיה לתאר באפי מיוחד את היסוד הפנימי של איזו שאיפה. אל הכל הננו מתיחסים באדישות, בשיוון נפש עד אין לשער. הנה פה ושם אנחנו שומעים עוד את הדפיקה האחרונה של „הקבוצה העממית“, המפלגה הלאומית, המפלגה „לשווי זכויות“ — הספלטות, שעשו את עולמנו לחטיבה פוליטית עם שאיפות סדיניות רחכות בימי „השחרור היודעי“. גם הספלטות הפרלטוריות שלנו הולכות ומתדלדלות ומתמוטטות. „הפועלי-ציוני“, „הס"ם“ וכו' וכו' מפרפרים בין החיים והמות, הכונד, זו המפלגה הגדולה בכל הספלטות ברוסיא, שתמוטט גם היא; פעמים שהוא מתגבר וממשיך את חיותו, אבל כחותיו עוזבים אותו ועוד מעט יופול. מעולם לא הייתי בונדאי, אדרבה, תמיד הייתי סתתנגדיו חקיצונים; אבל סופו הביאני לידי הדחורים מרים וקשים. איני מחפש אחרי הסכות העקריות, שגרמו נפילתו. אבל ברור הוא, כי „בונד“ היה סתאמץ בכל יכלתו בכל משך ימי קיומו, בערך עשרים וחמש שנה, לרכוש לו את סימפמיותו של ההמון לענות על כל שאיפותיו, נמיותיו ומאווניו של השרדות הסדוכות שביננו; לארגנן ולעשותן לחטיבה ארגנית חזקה בהסתדרות מוצקה ויסודית, לפתח אצלן את ההכרה העצמית תחת דגל אבטנומיה קולטורית. ואם „בונד“, אשר חשב את עצמו למנהלו ומפקדו של ההמון והרבה עמל ויגע למען המבת מצבו — אבד את סימפמיותו של ההמון ואם ההמון מתיחס בה באדישות ובאי-רצינית אל כל הנעשה סביבו, גם לבא כחו זה — אות היא, כי ההמון התרחק מכל נמיה אנושית יותר נעלה ממעשי יום יום ומכל שאיפה ארגנית חזקה. — ובמי הלוי האשם?

והעניות מעברת את האדם על דעתו ועל דעת קונו, על ידה הולך ההמון ונעשה פרא. המהפכות, שבאו בחיינו הרוחניים, הלאומיים והצבוריים, גם הנה הסביעו את חותמן עליו, — והוא נעשה מוכשר לכל, הקרע שבלכו הולך וגדול, הלוקים שכנשמתו מתרחכים ומתפשטים ופעמים שהוא מתמכר לכל מיני דעות ואמונות מן הצד, בלי שום התיחסות כל שהוא לרגשותיו היסודיים והאנושיים מדאגות הפדנסה ומפרדות הזמן או שהוא מתיחס לכל הנעלה והנשגב הנאצל והטהור באפטיה גמורה, ביאוש מוחלט ובפסמיזמוס נורא ואיום...

והחיים כה מרים, כה קשים, העניות הולכת ושוטפת בלי רחם, הולכת וזורמת לתוך השרדות המרובות שביננו וההמון מוכרח לצאת מתוך הגדר של הסוכר המקובל והנמום האיש, או הוא מתמכר בעד „נזיד עדשים“ בעד שעה של „עולם הזה“ לכל מיני ליסמיות ואקספרופראציות — השמות המודרניים אצלנו, ולדאבוננו מספר מסוים מבני עמנו הננו פוגשים בין המון האקספרופראציות והמירורים ההולכים ונתהוים אצלנו. והשרדות העליונות שלנו, כביכול,

היו מתיחסות תמיד אל השרדות ההחונות שלנו במין יהירות משונה, במבט כוז — וגם עתה; המלה „המון“ היתה תמיד גדוף, איש לא שם לב להמון ואיש לא ההענין לרעה את נפשו, את דרישותיו, שאיפותיו וחפציו. כל איש מההמון היה עוזב נדה, נשכח ומכווץ בזוית שלו, האינטיילינציה היתה מביטה בשאט נפש עליהם ועל נמיותיהם, חפציהם ודרכיהם: בלעג מר דברו מגבה על כל סגולותיו של ההמון, גם השפה הולגונית, זה המזון הרוחני המיוחד של ההמון, שבה היה ניזון ובה היה מוצא נחם לנפשו בעתות בצרה — קבלה אצלם כנוי של שפחה חרופה. — ובמי הלוי האשם, שכמהפכה הזאח בכל חיינו הרוחניים, הצבוריים והסדיניים היה למחוסר נשק רוחני, נשמתו היתה ערמילאית, נפשו נסה ואמצעיו סגושמים ובמקום מלחמת שפתים, שאיפות ודרכים אציליים ואנושיים — הוא משבר ומנפץ, מהרס ומכלה ומכיע את מחאתו בעזרת אקדח, בדמות אקספרופראציה מזוינה ומירור אקונומי? והמצב נעשה מדי פעם בפעם יותר נורא ויותר איום, יותר מסוכך וקשה, הראקציה הכללית מצד אחד והקריוס האקונומי והמסחרי — מסבת הרעב אשר השהתר אצלנו — מצד השני, אלו ואלו הטביעו את חותמן על יהודי התחום ככלל עד אין ערך.

ובכל יום ויום מתקבלות ידיעות מערי התחום על אדות היוקר הנדול השורר שם, הרעב והקפאון הססחרי והם מכריחים באונם את ההמון שלנו למכור את עצמם בעד ככר לחם או שקבוצות בעלי מלאכה ובעלי בתים אמידים מתקצרות לבקש מתנות-יד לכלכלת בני ביתם. לקחת את מקל הגודדים ולגודר למרחקים, הסגולה העולמית על היהודי הנצחי, אינה עתה באפשרות כלל, כי גם משק מתקבלות ידיעות מחרירות על אדות הקריוס הנורא והקפאון הנואש השורר שם מעבר ליס.

בערשאר. נ. בן איש יהודי.

מקורב ומרחוק.

שונות. בבית האסירים ברעדסבורג אצל פֶרנקפורט נגלה חבל אסירים. שזיפו מטבעות כסף בידיעת הפקידים. כל פקידו בית האסירים והשומרים נתפשו. — באמריקה המציא החוקר מקסים כריינשק יטונים, אשר יורו בלי רעש. ההמצאה תעשה שנוי רב מאד בכל סדר המלחמה. — ועד הבדועה של אוסטריא החליט לדרוש מהמשלה, לבטל מהשנה הבאה בכל שנה החקק העשירי של רישות הלוטריה באופן שבעשר שנים תבטל הלוטריה. הגזולת רכוש עניים. לגמרה. — ממשלת אוסטריא שרחה פקודה לכל נציגי המדינות, להחל ייסוד ועדים בכל המקומות. לאסוף כסף בשביל מוסד כרמי הטובת הילדים לכבוך הג הובל של הקיסר. — המניסטר האוסטרי לעניני החוץ פקד עד כה ציריו בחצרות המושלים יהודיע שם. בי אין חפץ הקיסר, שיבאו לברכו בשנת הובל. — מלך פרוטוגל החדש יעד את בחירת צירי הפרלמנט. שבתג אכיו מחל על ההוספה שדרוש אכיו על שכתרו הקצוב ותקן תקונים בסדר הבחירה. — בין ערי גליציא שולטת התמוזה בפדנורויע פחות מכלל הערים. בפדנורויע מתים רק 13 נפש אדם מכל אלף בשנה. בסטניסלב 18'5, בירוסלב 18'8, בפרמיסלא 15'4, ברושא 15'4, בקראקא 15, בטרנוב 15'5, בסטרי 18'1, בטרנ נפול 18'4, כסנדיץ 18'7, ברודי 20'6, בלבוב 21, בקולומיא 21, בסמבור 24'8, בדרוהביטש 30'2. — בניוורק נפתחה מסלת הביזא אלקטריית תחת סרקעי ים יהודון, רחב הים אלף יתיק מטר ועמקו שלשים מטר. — באנגליא נצחו הנשים במלחמתן הנמרצה בעד זכויות פוליטיות. הפרלמנט קבל חוק ברוב דעות גדול, לתת לנשים זכות לבחור ולהבחר. — בטשימא באמריקה החליטו ראש האזרחים וראש הפרו ליציא לבער אחרי האנדרחיים המשילים אימתם על כל העיר. אנרהי אחר, יהודי מרוסיא, התנפל על ראש הפוליציא ל המיתה. בהאבקו עמו הומת האנרהי עצמי וכן השר נפצע — כבדית בארץ שווייץ הרם אבק שנפל ממורד הר את בית המלון של בוני מסלה. ייג איש נהרגו ועשרים נמחצו. — פֶרדיננד נסך בולגריא נשא אישה שניה אשכנזית. בפטרבורג נתלו שבעה אנשים, שקשרו קשר על הנסך הגדול ניקולאי ועל המניסטר למשפטים.

בשביל הילונר. ביום ב' שבוע זה היתה בוין אספת חכמים, עורכי דין, אצילים, שרים רמים, יועצי החצר וכד' איש, אשר ממשלת הרשעה בוין לא עורה עוד את עיניו מהשוב מחשבה צדק, להועיץ עיד הצלת הילונר וכבוד ישראל, שנספה בלא משפט. הדיר עלנבונן דרש לפניהם עיד הצעדים שעשה בדבר הזה. את האספה אספה החברה להגנה מפני האנטישמות. שפרסמה בעתונים כרוז מלא התמרמרות על אמונת העם ברצה הדתי ועל הסתתו עיי שונאי ישראל להאמין בהבלים כאלה. הדי מזכירה אח משפט עליית הדם בטריענט, ושההמון עודנו מאמין באמתותו, אע"פ שהאפיפור סקסטום הרביעי ואחריו ט"ז אפיפורים אחרים הוכיחו את שקר העלילה ואסרו את האמונה בה.

מצבת זכרון לִמשה בן מנחם. גדולי יהודי אשכנז יסדו ועד לאסוף כסף לתכלית הקמת מצבת זכרון למגדלוהין.

מחאה. בהעולם ובטבלט" נתפרסמה מחאה של ח' שפה ברורה בבירלין נגד „המצפה“, שהוציא דבה מנוגה על החכם והסופר העברי המצוין מר ש"י הורוויץ המסור לעמו ולהיהדות בכל לבו ונפשו. תחת המחאה התומים בין חברי החברה גם רבנים מברלין (על „ההכשר“) הוזה שר רבנים נדבר בגליון של פורים). אנו אין לנו מה לענות על זה רק אותו המענה, שענינו את מר סליימנן בגליון הקודם, עליו אין להוסיף רק עוד מענה אחת: אם אמת הדבר, שאין הורוויץ מיסונר — ואנו רוצים להאמין זאת — אז גריעות היא לענינו. אלו היה מיסונר, אז ירעו ל הקוראים עם מי יש רחם דו"ד. עתה שיש לו „הכשר“ מסופרים ורבנים, שאינו מיסונר, אלא יהודי לאומי מסור רעמו ולקדשיו, עתה אדרבה נדודה הסכנה יותר אם הוא יכריז על השמד בעתונים עבריים ציוניים, הרי זה „כי יסיתך אחיך“. האין זה מוכן? וכתבי המחאה הוסיפו עוד להפחית את אמונת העם בסופר התמוה ההוא ובמניניו ומליציו בהעידם, ש„כל מה שהוא כותב נובע מלב דואב ודואג לקיום היהדות“. א"כ גם מאמריו ב„השלח“ בכלל, איך יועידו הדברים שם לקיום היהדות נניח לרבנים הגאונים מברלין בעלי המחאה לישיב ואנו מחכים למענה מהועד הפועל. שעליו האחריות.

אחרי נעילת הגליון השגנו מכתב החנצלות מהרב ד"ר דניאל פינק, אחר הרבנים החתומים על המחאה, מדבריו למדנו, שכל המחאה היתה אחיות עינים. דרשו מן האנשים לחתום, כי דרשתו של הורוויץ באספה ומאמרו ב„העולם“ אינם הסתה לשמה, אבל הערימו מהם מה שכתוב ב„השלח“ וב„המצפה“. הד"ר פינק מודיענו, כי בטרם התם התנה תנאי שיכתבו בפירושו, כי הוא אינו מסכים להשקפות הורוויץ ב„העולם“ ועתה אם יבורר לו, כי כן כתב ב„השלח“, כמו שהביא „המצפה“, אז יוכיח אותו במחאה נמרצה וזא יכנס לתוך ד' אמות שלו. ברור איפא, כי לא ידעו הרבנים עד מה יחתמו.

הבחירה בברודי. מברודי מודיעים אותנו: אחינו ד"ר ברודא נפל היום בבחירה לועד המדינה ונבחר מתנדדו האגריי אקטב סאללא בקרוב לארבע מאות דעות נגד פיה דעות, שנפלו לברודא, ויען שהיתה הבחירה בנקי ע"כ מנעו את עצמם הרבה בע"ב מהוות דעתם על הקנדידט היהודי מיראתם מקנאת הרשות המקומית. מלבד זה אימו המושקים תקיפי העיי על הבוחרים וכתבו על סאללא העיר, שהוא דם מדינו ובישר מבשרנו. מעציבה מאד העובדא, שהרב אב"ד גם הוא התקומם נגד ד"ר ברודא ומישף אליו את דבות הרבה קנאים וחשוכים מקהלתו, ללחום נגד הקנדידט. גם צוה הרב כמפגיע בשעת התפילה לחסידיו, שימנעו איע מבא אל הבחירה. מצד הלאומים נדלה התעמולה לטובת ד"ר ברודא. באו הרבה נואמים מלבוב, מטרנופול וביניהם הרב ד"ר תון מקראקא, המגיד מקולומיא וגם הציר ברייטר הרבה לנאום, אבל לא עלתה בידינו, יש לקוות, שהורעי, שורעו אחינו בדמעה, יפצרו בנהה אחר הנהגת הבחירות ההשאיות וישנאנו יראו ויבושנו.

מחלות בצפת. סופרנו מצפת „הצופה בגליל“ מודיענו, כי להיוקר, המדכא עניים שם, נדכו גם מחלות ילדים אכעבעות ומזורים, אין בית אשר אין שם חוליה. אינהנקיון בחיצות ובמבואות. הצפיפה בהדרים נמוכים ועל כלם העניות הם. נורמי המחלות ובעיי אין רופא מומחה ורבים מברחים לדרוש ברופאי המסיתים האורבים לנפשות ולא יענו את החולים בטרם ישמיעום דרשותיהם. המבוכה רבה בעיר, ולמנהלי החולים אין מה לעשות בעת צרה כזאת רק לסכך איש ברעהו ולעסוק בכל מיני הכספים מחלקת ורבה העזובה בעניני הצבור.

תערוכה יהודית. בקופנהאגן בירת דניא כוננו

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...
השואה... ויש להבין את המושגים...

לתחית לשון עבר.

(מ"ה)

ולו יש הצעה טובה, אשר תעלה לרצון, לפי דעתי, לסדר את הנסוד ולהסד
בזה מעל עבודת המסדרים. יש בין סמני התנועות הרבה, אשר נעשו לא ע"פ שמה
אחת פבעית, סניגת ומתסכלת ככל מסוס ואכה תחת להקל את עבודתנו בלמוד
הלשון כדבור ובכתב, הם מוסיפים להקשות ולהכבד. דעתי כי בה נעשה להם: הסר
משם כל סו וכל נסדה, אשר אין בהם צרך, אשר איננו מקל הקריאה, וכלל גדול
הוא, מי שאיננו מסל, הנהו מכבד...
נשמיט את השוא הפשוט והמרכב (את המרכב יש להטאיר רק כראש ההכרה),

היהודים תערוכה יהודית, לזכר מלאות מאתים וחמשים שנה מיום התישבו יהודים בארץ ההוא, שלא היו שם רדיפות יהודים מעולם. עורך התערוכה הוא הרב ד"ר סימון, למדן גדול ומשכיל עברי.

הנספה בלא משפט. ראש השופטים כסינעט שדן את היהודי אברהם הוס למיתה רק ע"פ עדות הרוצח, שאמר כי הוא שכרהו מקבל עתה מכתבי התראה, כי יתנוהו, יען עשה עול במשפט ודן נקי למיתה. כותבי התראות כפי הנראה אינם יהודים. הוס הניח אלמנה וששה ילדים ואב זקן. היהודים מקבצים כסף לפרנסם.

מימי הירדן. ממשלת טורקיא נתנה רשיון להשתמש בכח הזרם של מי הירדן להכין כח אלקטרי. לפבריקות ולהאיר חוצות ירושלים. גם יהפרו תעלות מן הירדן אצל ריחוה להשקות את השדות. ההכנות לעבודה הזאת כבר נעשו.

אין השמד מטהר. ד"ר אינואן פון משקוביטש, ציר בית הנאמנים באונגארן, המיר דתו, למען יהיה מדיאר טהור גם בדתו ולא ימאסו בו. אך שלא הועיל. בקאסינא האומי של המדיארים אין רוצים לקבלו. כי יהודי הוא. אם אין השמד מועיל עוד לנאור מן הגלות אף באונגארן, אז אולי יסכר פי המסיתים לשמד בעתונים עבריים. מכת להי למומרים נתן גם רוח פפרותי בביהם. שם נחשבו כל גדולי המומרים בביהם הנוטלים חלק בראש בפוליטיקה בתור יהודים.

בן ק"ח שנה מת בפילדלפיא יהודי אונגרי ושמו יוסף קליין. בשנת תר"ח השתתף במלחמת החרות בחיל קושוט ונמלט לאמריקה.

הלאומות היהודית באוניברסיטאות. ועד הסטודנטים היהודים הלאומיים בוויין התייצב לפני ראשי האוניברסיטה והטכניקה, לבקש מהם להמליץ בעדם אצל המניסטרום להנף בדבר הכרת הלאומות היהודים. שלא יצטרכו סטודנטים יהודים להסתפה בעמים אחרים. הרקטור יועץ החצר פרופסר עבנר ענה, כי יציע את בקשתם לפני הסנאט האקדמי וימליץ בעדם. הרקטור פרופסור פורטמאן הבטיחם, כי בעצמו ישתדל לפני המניסטרו לטובתם. לעת עתה החליטו הסטודנטים לרשום ברשימות האוניברסיטה השפה היהודית בתור לשונם.

ממשלת האנטישמנים בוויין. רחוב היהודים בוויין מלא הניות של רוכלים מוכרי הפצים ישנים. ומפני ההתחרות הרבה רגיל כל חנוני דעמור עק פתח חנותו וגם בחוץ, לקרא לעוברים לקנות איזה דבר. והנה קרה מקרה, שאחד מיועצי העיר עבר שם ויהודי אחד הפציר בו לסור אליו. התקף קצף וקצפו עשה רושם מיד. המניסטראט נזר על היהודים, כי אסור להם לעמוד בחוץ, כל מקח וממכר רק בחניות עצמן יעשו. אסור להלות סחורות על הדלתות ועד המזוזה. אסור למכור ולקנות בחוץ וגם לא בבתי מרזה וקפה. וענש קשה יהרץ על העובר על הנורות. בזה תקפת פרנסות במה משפחות, כי ישנם רוכלים, שאין להם הניות וכל מסחרם נעשה בחוץ או בבתי מוזיגה, הרוכלים שלהו דפוטציא אל ראש האוהחים היושב בלונרנא להתרפא.

רופאים מתיקרים. מרישא מודיעים אותנו, כי הרופאים שם הרניזו את בני העיר בכרוז שפרסמו, ששכרם שקבלו עד כה מה' במקור חולים, אינו מספיק להם וקצבו המחירים האלה: בעד הוכה המבקר בבית הרופא תשלם הח' שני כהרים (עד כה רק כתר), אם יצטרף הרופא להשתמש בכליו יהיה המחיר ד' כהרים. בעד בקור הרופא בלילה אהרי השעה העשירית המחיר ו' כהרים. אם יצטרף הרופא להתעכב בבית החוכה מהיר כד שעה י' כהרים. עתה נבצרה מעני עזרת הרופא. העניים מתמרמרים מאד, וברישא אין בית חוקים בי אם 'הקדש' אצל ביה"ק. וגם ח' ביק לא תוכל לעמד במחירים כאלה. הרופאים מחקים מעשי חבריהם בוויין והם שוכחים, כי בגליציא חסרים עוד דברים רבים מלבד שכר טוב לרופאים.

הרוצחים מגידוק-ווישניא. מפרמיסלא כותבים לנו: בבי"ד המשפטים החל בשבוע משפט הרוצחים שהרגו בקיץ שעבר משפחות יהודיות לבונו הונם. על ספסל הנאשמים ישבו שישה אכרים ואמו של הרוצח הראש. היהודי הקבצן, שנהשד גם הוא ברצח הגידוקי, יצא זכאי מיד בפריטיכ הראשון. כי השופט נוכח, כי הן הוא מוען, הרוצחים התכו את אוננו שני הרוצחים טשעבאך וגארין שנו את טעמם ועשו עצמם כארמים ומשנעים ודא ענו מאומה. שני פרופסורים מוויין באו לבדקם ומצאו כי

במרמה הם עושים כן. בכך זאת נספרו לבית המשפטים בלבוב ומשפט הרש יהיה בח' מאי. מ. קלטר

הסמינר. מטרגופול מודיעים אותנו כי במועצת הקהלה שם נצחו החרדים והציונים, לבלתי תתמובה לסמינר למורים הלבובי, שנוסד לתכלית התכוללות. ע"פ דרישת הפרנס ר' משה רפפורט מצד החרדים הכרה היב"ד להעמיד הדבר על סדר היום ובקסם על שפתיו הראה לדעת כי הבית בתכונתו הוא צרעת ממארת רבית ישראל, המשה פרנסים לאומיים תמכו בידיו והנותרים הסכימו בע"כ, לבלי תת בשבילו מקפת הקהלה אף פרוטה. זאח ועוד אחרת: נגמר פה אחד, לערוף מהאה נגד ההתנגות המיסדים. כל אנשי העיר נותנים תודה למר רפפורט על אמץ לבו.

יהודי שונא ישראל. ל"טגבלאט" בוחבים מגרודק הדיר קולישר, ציר קהלת ישראל בקולומיא, טרוד עתה לטהר את כל אחוזותיו וכית חרשת הגיר שרו מפקדים יהודים. בעוד שאצילים נוצרים רבים עודם מחזיקים בפקידים יהודים לא מחמלה, כי אם בדעתם שיהודי הרוץ ונאמן יותר מנוצרי ושכרו קטן משכר הנוצרי. הנה קולישר ממרש את כל היהודים מעסקיו וממנה נכרים תחתיהם ומשלם להם פי שלש מאשר שלם ליהודים. והכל להתפאר לפני האדוניים, כי אוהב הוא את הנוצרים. הנוו מתכבדים להודיע כי הקביה ענש כבר את ד"ר קולישר בענש שאין למעלה ממנו, כי בן יש לו והוא ציוני.

לשבת גוים. בדומא הרוסית היה בשבוע שעבר וכוח על אדות הנוצרים העושים עבודות היהודים בשבת. צירי אנשי רוסיה האמתים התאוננו על היהודים המעבידים את הנוצרים עבודות בזויות ובפרט בזיון לנוצרים להסיק בשבת את התנור אצל יהודים. כהן נוצרי ענה, כי אין הטענות צודקות, כי היהודים אינם מחללים דת אחרים. הציר היהודי ניסלוביטש ענה, כי אין עבודות בזויות, מנקי המחראות עושים עבודה מועילה כצירי האנטישמנים בדומה.

חכמת שלמה. קלמן: למה תרבה לשחות ככה? הוו היא חכמתך שתתפאר בה? זלמן: המלך שלמה היה חכם ממני ושתי יישי. קלמן: מנין לך ששתה? זלמן: וכי שומה היה לבלתי שחות יי"ש.

משדה הספרות והמדעים.

העמים העתיקים וישראל.

מאת מתתיהו מיזיש.
(המשך)

יחס אחר היה בהמדע המדויק. ב' דברים מכיאים אותי לידי השתוממות נצחית, שמי הנוכחים עלי והצווי דמוחלט (המוסר) ב"י, אומר אחד מגדולי הפלסופים שבכל הזמנים, עמנואל קנט, גם היהדות יכולה לומר כן. מלכד המוסר, לכל היותר ענינה את היהודי האסטרנומיה. מאמרים ע"ד חכמת הנוכחים יש בערך הרבה מאד בספרות ישראל (חנוך ע"ב-פ"ב, פסחים צד, ברכות נח: כ"ר פ"י, ברייתא דשמואל הקטן, ספדיא פ' פ"ו, תדבא"ר פ"ז, חלק של ס' רויאל המלאך). ידיעת התקופות היא פרפראא לחכמה (אבות פ"ג), ריב"ז היה בקי בה (ב"ק קל"ד), לשמואל היו נהירין שבילי דרקיע" (ברכות נ"ח:), קצת נרס גם קדוש החדש, ל' גמליאל היו צורות לבנה בטבלא (ר"ה כד), לו היה גם כלי ראות, שפופרת, שהיה צופה בה אלפים אמה (עירובין מ"ז:), באלכסנדריה של מצרים, מושב המדע בימים שהתודעו המצרים להיוונים, התעסקו באופן יותר מועיל ובאו לידי תוצאות מדעיות באסטרנומיה, שמות כהיפרכוס, תלמי, סוזינגס הם עדים בעד הגבה, שהשיגו היונים במדע הזה. היהודים ידעו לאמוד את ערך חכמתם ומביאים דעת חכמי מצרים (ברייתא דשמואל הקטן פ"ז), ופעם אמרו בפירוש בענין אסטרנומיה, שנראים דברי חכמי או"ה סדברי חכמי ישראל (פסחים צ"ד), אמנם בזה שהכניעו את ראשם לפני חכמת יון עוד לא בטלו היהודים את עצמם, הם עוד תמיד ראו את

עצמם עולים במקצועות אחרים, במקצועות הדת והמוסר על חכמי העתיקים. אף בעמים יש חכמים בעיניהם, ב"א שהכירו חמה ולבנה ומזלות, לידע מעשה ד' ברקיע, אבל לא ידעו להכיר מי ברא אלה והעולם כלו. חכמים המה לבנות מדינות ופולכים ובתים וכו' ולא חכמו מי עשה אותם... חכמים בכל ובדבר אחד הם טפשים ובאמת הם מאבדים את חכמתם, שלא הכירו את ה' (שה"ש זמא פ"א מ"ז).

לתרבות יון. בתור תרבות לא התנגד ישראל כל ימי פריחתו, השפעתה עליו היא רבה ועצומה. זרם ההללניזמוס, שקלה על ישראל, הכנים הלך הגון של מלים יוניות לתוך הלשון הארמית. לשון המשנה שייכה במספר חשוב של מלים להמלון היוני וכן המדושים. אף את הדת לא סגר היהודי בעד הפורץ הזר. יש כמה וכמה מושגים דתיים מסומנים ע"י מלים יוניות כמו רמאי, אפיקומן, אימוריין, פרוזבל וכו' וכו'. לפי ר' ישמעאל היו ג' סופות נבידמ"ק, כסוכנות באותיות יוניות אלפא, ביתא גמא ושקלים פ"ג משנה ב'). והלשון היונית לא חדרה לא"י דרך מו"מ, מסחר גדול לא היה ליהודי, ללהאכר הפלשתנאי לא היה יחס רב עם אדוני הארץ או התגרים הקורוניסטים. הלשון הדרה עפ"י דרך הספרות. הפיוט היוני כמו שכבר הוכחתי למעלה, היה נודע לישראל. הכתב היוני היה מפורסם בישראל, אף בימים מאוחרים ידעו שהוא מהופך כנשיתו מן הכתב העברי (גמין ג"ו ע"י שם פירוש הרמב"ם על המשניות) והזכירו כמה אותיות, אלפא (מנחות פ"ג:), גם ב"מ כה, ועוד ועוד זמא, אישא (ב"ר פ"ד) כפא (ברכות נ"ו:), המטבעות של המשונאים היו למחצה עבריות ולמחצה יוניות. ביחוד בימות החשמנאים נראה, שנבדל השפעת היונים. רוב מדכיהם, נשאר בזכרון העם היהודי לא בשמותיהם העבריים, כי אם ביוניים. ינאי מלכא (סנהדרין י"ג) היה שמו העברי, כמו שנראה מן המטבעות, יהונתן¹⁾, אריסטובולוס (ביק פ"ב:), נקרא בעברית יהודה²⁾ אנטיגנוס (יוסיפון פ"ל) מתתיהו³⁾ (עוד יבא).

1) Schörer: Geschichte des jüd. Volkes I. 284.
2) I. c. 275.
3) I. c. 255.

פרופסור דעליטין על הנצרות. הפרופ' פרידריך דעליטצש בכרלין מוסיף והוסיף להדחם בדת הנוצרית בדרשותיו הראשונות, שהעירו רעש גדול כל כך בספרותינו, לא העיז עדיין לערוף מהי קבלו מול הנצרות עצמה וארב לה מאחוריה, בקלעו הציו רק אל התנך היהודי, להרים בזה את יסוד הנצרות, שהיא נשענת עליו והיא ממילא תפול, ועתה פג פחדו והוא נלחם בגלוי נגד הנצרות עצמה. בדרשתו בהרף הזה, שפרסמה גם ב"אומשאוי, דבר על השנויים, שנעשו בדת הנוצרית, בתחלה עברו הנצרים רק לאלה אחר כיהודים ורק בימי המאה הרביעית למספרם התחילו להת בבוד אדקים לכיסוד דתם ולדחוק את אומנתם אל מעגל הפיליטאזיומוס, הכבוד והקדושה, שנתנו העמים הקדמונים למספר שלשה, גרמו את יסוד האחדות המשולשת. דעליטצש דורש עתה, שלא יעצרו את הנצרות מהתפתחותה כי אם יתנוה לשוב מן השלוש אל האחדות. להכיר אל אחד יהודי, אבל אין בורניו שומע להפרופ' דעליטצש. בשום זמן לא היתה הדת החדשה הרשמית אוהות בקשי ערף בכל הנמסר כמו עתה, ומי שאינו מסכים עוזב את הדת כדה, ובדרך הזה אחוז גם אצלנו.

תורת משה באנגליא. אף שכל העמים הנוצרים והמושלמים מכבדים את התנ"ך היהודי לא השפיעה תורת משה על שום עם כל כך כמו עד האנגלים. הפרופסור הבריטני דר, ליברמן דרש בלונדון על סבת הדבר הזה, המלך אלפרד בקש לבטל את החקים הישנים, שהנהיגו האצילים בשרירות לבם, לעשוך את העם ולהכלית זאח הרגם את עשרת הדברות ואת פרשת משפטים ואת התורה הזאת עשה ליסוד משפטי אנגליא ועל פיה דנו השופטים וברוחה חקקו גם חקים אחרים, ומאז ועד היום נכרת השפעת תורת משה בכל חקי אנגליא ואין עם אוהב כתבי הקדש בהאנגלים וההוונדים שהלכו בעקבותם.

מודעה רבה לאורייתא.

הנני להודיע בזה לכל אחב"י, כי הוצאתי לאור מחדש את הספר היקר לחם ושמלה על הלכות גדה טבילה ומקואות מאת מו"ח זקני הגאון המפורסם מוהר"ר שלמה גאנצפריד זצ"ל ובכר הסכימו על על החבור הזה מכן הנה"נ מסאנדן ומהר"ס א"ש זצ"ל והיא חיבור הפלא ופלא נחוץ מאד לכל בר אורין מגדול ועד קטן בנודע. ונתקבל ס' הזה לכל גדולי הדור, ועתה נדפס ב"ה בהכלית ההדור ויופי על ניר יפה ואותיות גדולות וכל רואה זאת מצוה לפרסם — מי שירצה להשיגו ישלח לי סך 2 קראנען 50 העלער ויקבלנו חפשי על הב"ד משולם פייש ווייס.

Weisz Fülöp Magyar Lápós

!! AUSVERKAUF !!
4 Paar Schuhe um 7 Kronen.
 Durch Ankauf enormer Quantitäten in Schuhwaren werden nur durch kurze Zeit um **Spottpreis** abgegeben **2 Paar Herren- und 2 Paar Damen-Schnürschuhe** mit stark genageltem kräftigem Lederboden, mit extrafeinem Lederbesatz, hocheleg. neuester Façon und stark. Grässe nach em. oder Nr. **Alle 4 Paar kosten blos 7 Kronen.** Versandt per Postnachnahme. Umtausch gestattet, auch Geld anstandslos retour. — „Schuh-Exporthaus, Krakau“ Postfach 95.

שירי ציון מהדורה ג', המחיר 50 ה' קב-י. מנגינות לנגן ולומר המחיר 1 כתר. כחול 10 ה' יותר לקונים 12 אכס. 20% רבט. — כסף מראש, גם במקאות — הכתבת: **Verein „Zion“ Nadwórna, (Galizien).**

HOTEL SPATZ
Krakau.
 דען געערהמען יודישען קויפלייטען רער פראווינץ בעעהרע-איך מיך מיין אלל. בעליעבמע ניי רענאוירטע רעסטאראציאן אים אייגענעם הויזע, עקע דער באזיע-ציאלא אונד מעטהנאסע צו עמפעלען. אים זעלבען הויזע האבע איך מיר אויך איין מיט אללעס קאמפארט אייסגעשטאט-מעטעס האַמעל איינגעריכטעט. אייסערסט שמאקהאפטע שפייזען בהכלית הכשרות אללערליי ביערע, זעמטליבע בעקוועם-ליכקייטען, בילליגע פרייזע.

הנני מברך את רעי מר שמואל נאמאויטש מקאלאשוב לאריסתו.
 יעקב וואקס — רישא.
 ברגשי ידודות וחכהנברך את חברנו מר ישעיה שחטר לאריסתו.
 מנחם איש-משי, יעקב כחבן — סניאטין.
 ברכתי תעלה על ראש רעי מר אהרן ראבין לחתונתו עם בת דודי מ' שרה נעבי שפירא מקראקא. מו"ט להורים.
 יוסף בעזו שווייט — טרנוב.
 מו"ט מקרב לבי לש"ב מ' מלכה קיסטער מפשעמישל להארסה למר משה בוים. מו"ט לאמה ולאחיה. מרדכי שמואל זיידען — מאקעניף.
 החברה „מעורר ישנים“ כבייטש מברכה במו"ט את חברה מר יעקב אדער מטשערמקע לחתונתו עם מ' רחל דאנער מביסטרא.
 הרני מברכה במו"ט את אריסית אחי מר יודל העלמה פרדל שילממן מפשמישל מפנימיות לבי. (לאה פלאנק — קאלוש).

האנקורו.

ראשי בקהלה בעיר טארנאו (גאליציען) מבקשים בעד עדה ישראל **הזן**.
 החפץ בהמשרה הזאת צריך להוכיח:
 (א) כי מספר שנותיו הוא בין שלשים וארבעים שנה;
 (ב) כי ינהג בדרך הישר;
 (ג) ובי יש לו ידיעה ברורה במוזיקה ויבין ללמד את משוררים (קאָר אבריקטען אונד דעריגערען).
 מכתבי בקשה בצירוף התעודות צריך לשלוח עד יום 1 אפריל 1908 פראנקא על יד ראש העדה החתום מטה.
 שכר שנתי של החזן יהי' 2400 בתרים, מלבד הבנסות הכלתי קבועות; המשוררים יקבלו מאת ראשי העדה וגם שכרם ישלמו הם.
 החזן יקבל אחר זמרה הפראבע, כאשר ימצא חן בעיני השומעים;
 הוצאת הדרך נשיב אך להחזן שיקובל;
 טארנאו דעם 3 מערץ 1908
 Der Vorstand der israelit. Cultusgemeinde
JOSEF MASCHLER

Dr. LEON MIRTENBAUM
ZAHNARZT
 KRAKAU, Grodzka 6.
 ord. 9-12 — 2-5
פאַרצעלאַן-עמאַיל-אונד גאַלדפּלאַמבען, קינסט-ליכע נעביססע, קראָנען אונד גאַלדבריקען.

אברך את דודי היקר מר צבי גאלדבערג מבייטש במו"ט לחתונתו עם בת הג' ר' יונה שטיעפעל מקרסנא. אלימלך גאלדבערג הצעיר.
 זאב ווייך ורעיתו מיגילניצה מברכים את ש"ב מרת שיויל מוזאביע לארוסה עם הסופר העברי מר מתתיהו מיוזש במו"ט.
 עצוב מאר על מות ר' ליב לינדער בזלשטיש בדמי ימיו הנני משההף בצער משפחתו. מ. א. מננבלמ.
 מעמק לבי אברך במו"ט את מרת מלכה שיויל לאריסתה עם החכם והסופר מר מתתיהו מיוזש. נתן אסמערזעטצער — קולומיא.
 ברגשי שמחה הנני מברך את בן דודי הסופר העברי מר מתתיהו מיוזש במו"ט לאריסתו. מו"ט לאבותיו. אלעזר מיוזש — יאכרוב.
 בכרכת מו"ט אברך את העלמה המשכלת מרת העלע וואלפנאנג לארוסה.
 שמואל זילבעררינג.
 הנני מברך במו"ט את אחותי מרת חי' לאריסתה עם מר יצחק אייזיק גרינשלאג ממקאליוב.
 יוסף וואלפנאנג — קראקא.
 מקרב לבי אביע במו"ט לב"ר הסופר היהודי הנודע והעסקן הציוני מר אהרן ליב שוסהיים לחתונתו עם מרת אסתר לאַקער.
 אהרן ליב ביער.
 הננו מברכים את ידידנו החרוף המוסמך להוראה מר דוד רבינוביץ במו"ט לנשואיו.
 אברהם קרייזל (א"ב) וגיטו אייזיק קרמר — סניאטין
 בידידות וחכהן אביע במו"ט להגבר ר' אהרן שפירא ולרעיתו ולזוג הצעיר.
 העניך סענסטער — קראקא.
 מעמק רבבנו הננו מברכים במו"ט את ידידנו מר חיים בירנבוים לחתונתו עם בת הג' מר פסה האלענדער מאושפיצין.
 חיים יצחק וואולקאן, חיים סג"ל לאנדא — אשפוצין,
 הננו מברכים את ידידנו הנכבד מר צבי הירש גאלדבערג לחתונתו את מ' שיינדל שטיעפעל מקראנא. פינחס וואגשאל, אלימלך גאלדבערג — ביעמש.
 ברגשי אהבה וגיל הננו מברכים במו"ט את רעי החביב מר שלמה נארד מקראסנא לחתונתו עם מ' בינה לערנער מרימנוב.
 בן ציון מייזעלס ורעיתו — יאסלא.
 הנני מברך את רעי מר משה וינפלד לאריסתו. יעקב וואקס — רישא.
 מעמק לבנו הננו מגישים ברכתנו לחברנו הסופר העברי מר משה וינפלד לאריסתו.
 אהרן פריינד ואפרים איינהורן — פשמישל.
 מעמק לבי אברך את אחי היקר מר מאיר וויינדלינג מרמביץ לבאו תחת צל אפריון עם מ' אמיליא וועג. מו"ט להורי.
 שמואל נתן וויינדלינג — קעלן ע"נ רהיין.

מודעה רבה!

למען הודיע לכל העולם כלו כבירור גמור את האמת לאמת, כי גני האתרוגים, המאחדים תחת שם אגדה „פרי עץ הדר“ משתילי אחינו עובדי אדמת הקדש במושבות שבאה"ק ת"ו, הנם ברורים ומשומרים מכל חשש הרכבה, יגורש אחרי כל ספיקות בזה — הננו מבקשים מכללות אחינו ב"י ככל מקום שהם, שיואלו בעצמם לעמוד על האמת לשלוח שליחים (על הוצאתיהם) רבנים או סוחרים ידועים בתורה. בישרות וביראת שמים, שיבואו לאה"ק מפסח עד שבועות, שאז מוכשר העץ לבדיקה, ויראו בעיניהם את האמת הגלויה הזאת ונקוה כי ימצאו און להם הרבנים הנאונים והצדיקים המפורסמים רועי ישראל שליט"א, לשלח שליחים מיוחדים, כדי שיעמדו בעצמם על תוכן האמת, ומי שנושא דגל האמת בידו שמח הוא כמה שבידקימ אחריו, למען יודע אמתתו ויגלה לכל, וב"ז בעצת הרב הגאון הגדול הצדיק המפורסם מו"ה אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א אב"ד דעה"ק יפו והמושבות ת"ו, שהננו עומדים תחת השגחתו.
 ונקוה שידעו גדולי עמנו לשום לב לדברינו הברורים הנאמרים באמת. אנוהת פרי עץ הדר מבצלי הננים של האתרוגים

נבקש מורה עברי

להורות ג' תלמידים את השפה העברית עם תלמוד בבלי ונמוקיו וגם לגמור עמהם פולנית ואשכנזית בכל מקצועותיהן. המוכשר ומוכן לקבל עליו המשרה הנ"ל יבאר תנאיו ומשכורתו ויפנה אל **Josef Krieger, Mikolajów a. Dniestr.**

רוסטישער טהעע

פאן 4 ביז 10 קראָנען פער קילאָ בייא **Apermann, Brody** Postfach 25.

תמונות וטפוסים

יצא לאור ספר **תמונות וטפוסים** מאת הסופר החכיב הנודע **ש ב ה וואלאווסקי** המכיל **שלשים ספורים. מחוות וציורים** מהיי היהודים בגליציה. מחיר הספר 60 העלער במקאות, ועם מהשלוח עוד 5 ה'לר. להשיגו אצל המו"ל: **S. L. Deutscher, Buchdruckerei in Podgórze.** למו"ס ראכאט הגון.

מודעה נחוצה לעוברי אורח.

אתכבד בזה להודיע לכל הנוסעים הנכבדים, כי העתקתי את בית-מלוני, שהי' לי עד כה ברחוב מנישא, לביתי העומד ברחוב דאבראמילער-שטראסעס נומר 3 אם מהאָר ומיום 4-טען נאָוועמבער הכע"ל יהי' איה"ה בית-מלוני שמה, פתוח בחדרים יפים ומרוחים נחמדים למראה, וארוחתו ארוחת תמיד, תהי' ערוכה לפני כל העוברים ונוסעים דרך עירנו, במאכלי מעדנים וככל מיני משקאות היותר טובים, ערבים לחך טועמם, כנקיון גדול ובתכלית הכשרות, כאשר יעידון ויגידון עלי' הזארחים הנכבדים בעצמם, אשר כבר בקרו אותי עד היום, ואשר יבקרוני הלאה ברצות השם, והגני עומד הבן בכל עת לשרת את כל הבאים תחת צל קורתיו על צד היותר טוב ובאופן היותר מועיל.

משה ראטהמאן, האטעל עט רעסטוראציאן
פרעמישלא, דאבראמילערשטראסעס 3.

כתובתי:

M. Rothmann, Przemyśl, Dobromilerstr. 3
Hotel & Restauration.

ERSTES SPECIAL-HAUS von ECHTEN

GRAMOPHONE-PHONOGRAPHE

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgasse 71.

עײגע אײסוואַהל פֿאַן יודישען אונד העברעאישען לאַטען. — עכטער קאָנצערט-גראַמאָפֿאָן מיט די מאַרקע „שרײַבענדער ענגעל“ זאַמט 10 פֿלאַטען נור 35 פֿלאָרין. נײַעמאָד זאָל רײַע בעסטע געלענענהײט פֿערױמען.

פֿרײַזקראַנטע עט הױפּטפֿערצײכניסעס אױף פֿער-לאַנגען גראַמיס אונד פֿראַנקאָ.

HOTEL KELLER

KRAKAU, KRAKAUER GASSE 27.

איך בעעהרע מיך דען העררן יודיש אָרטהאָרפֿאַקסען קױפֿ-ליימען בעקאָנט צו מאַכען, דאָסס איך מיין אלט בעקאָנטעס אונד בעלעכטעס האַטעל אונד רעסטוראַנט אים אײגענעס הױזע, נײ רענאוױערט אונד מיט אללען בעקױועמליכקײטען אײגענעריכטעט האַכע. פֿיר האַכצײטען, פֿערזאַממלונגען אונד פֿעסטע שמעללע איך מייע יואַנרערשאַנען גראַסען זאַל צור פֿערפֿינגונג. אים האַטעל בעפֿיני-דעט זיך אױך אײן מאָדערנעס באַדעצײמער, וועלכעס דען רײזענדען צו גוטע קאַממט. — ביליגע פֿרײַע, קולאַנטע בעדענענונג. שמאַק-האַפטע אײסערט כשרה שפּײזען.

A. M. KELLER.

ספרי רמוד שר הפירמא הישנה

A. FAUST, KRAKAU

בבית מסחרנו נמצאים תמיד ספרי הלמוד לעברית בעברית:

הדבור העברי ח"א 1.30, ח"ב 1.80 וח"ג 2.90. **מראה עינים** ח"א 1.10 ח"ב 1.60 וכן כל יתר ספרי הלמוד מכל התוצאות.

למוד הקריאה יסדר התפלות לנערי ישראל מתורגם בלשון פולנית ע"י ש. זייפנער מורה הדת ולשון עבר בקראקא מחירו מוכרך 60 הלר.

המדבר מסקול לשון עבר ע"פ ד"ר אהן, מהדורה חדשה ג' חלקים. מחיר כל חלק כתר אחד.

א) גמרא לתחילים. בו כלולים כל דרכי הגמרא מן הקל אל החמור, על ידו יתפתח שכל הנער, להתרגל ולהבין בהיות דאביי ורבא. עם באור רחב, שעל ידו יהיה נעור התלמיד להבין דברי הגמרא. ונוסף בו מלון תלמודי זארגאני, המבאר מלים תלמודיים קשים הנמצאים בספר הזה ע"פ א"ב. מחירו 1.30 כתרנים.

ב) גמרא לתלמידים. בו כלולים דברי הגמרא היותר מפולפלים, למען יתחדד שכל הנער, להבין את הענינים היותר נשגבים. הגמרא לתלמידים הוא עם פירש"י בשלמות, וגם בו נוסף מלון תלמודי זארגאני, כנ"ל. 1.45 כתרנים.

ג) סוגית הגמרא. עם פירש"י ותוספות, בו יבואו סוגיות שלמות הבנויות על יסוד משא ומתן פלפולי, נועד לנערים, שכבר יש להם ידיעה ממשית להבין סוגיא שלימה בכל מקצועות הש"ס. בסופו גרפס קובץ חדשים והוא ילקוט חדש מגדולי מפרשי הש"ס אנשי השם, לחדד בהם את שכל הנער. מחירו 2 כתרנים. אחרי אשר יגמר התלמיד את ג' ספרים האלה, יכול לילך לבטח דרכו, כלמדו בעצמו במסכתות הש"ס כלי עזר המורה. בכל ג' האלה ישנם גם פרקי אנדה, בהם נכללו מדות, מוסר ודינים, בכדי שיקלוט הנער הלומד את המאור שבתורה.

כל אלה נערכו ונסדרו על ידי: **יעקב גאלדמאן** איש פינסק. הממכר הראשי הוא אצל **א. פויסט בקראקא**. — למוברי ספרים רכמ.

ערפֿאָלג גאַראַנטירט! איבערצײגען זײַ זיך! פֿערבעסערונג דער שטעללונג

בוכפיהרונג (אללע מעטאָדען) האַנדעלסקאַררעספּאַנדענץ, דיטשע שפּראַכלעהרע, קױפֿס, רעכנען, האַנדעלסקונרע, וואַרענקונרע, געאָ-גראַפֿיע, שענשרײַבען, וועלטגעשיכטע, סטענאָגראַפֿיע (אללע סיסטעמע) א. ז. ו. קאַנן יעדערמאַן אָהנע כּוואַג-דערע פֿאַרקענטניסעס אים ברײַעפֿליכען וועגע אונד אין קורצער צײַט גרינדליך ערלערנען.

כײַ גלײַכצײטיגער טײַלנאַהמע אין 4 לעהרפֿעכערן, סטענאָגראַפֿיע פֿיע גראַמיס.

Gründliche
briefliche Ausbildung
zum tüchtigen Kaufmann.

אָנפֿראַגען נור גענען רעטורקאַרטע. פּראַסעקטע א 35 העל. פּראַבערײַעפֿע א 1.20 קר.

Erstes commercielles Unterrichts-Institut. —

Abteilung für briefl. Unterricht

A. WEISSMANN, Podgórze-Krakau H-E.

Kaufmännischer Fern-Unterricht!

בית מסחר הספרים של

אברהם ראבינזאהן בסטאניסלוי

ממציא לכל דורש כל ספרי "הושיה", "אחיאסף", "האור", "מוריה", "יבנה", "אזוראעליט" מווילנא, "אביב", כל מיני ספרי חנוך ולמוד חדשים וגם ישנים, ספרי השכלה החדשים ביבליותיקה עברית 200 ספרים בעד המקח הנמוך 80 כתרנים, כל מיני ביבליותיקות לילדים, לבני הנעורים ביבליותיקה נצנים, פרחים, בכורים כל ספרי זוגון. ספורים, רומנים וחזיונות הבל במקח השוה. ווערטער-נוך אשכנזית — עברית מאת ד"ר מרגל 17 כתרנים. חבדות, כתי ספר, ביב-ליותיקות מקבלים רבט הנון. קמלוג מפורט וגם כללי ישלח לכל דורש חנם.

האדרסה:

Abr. Robinsohn, Buchhandlung
Stanislaw.

כשר לפסח

גאנזע-פֿעטש

ראָהעס אונד געקאָכטעס פֿערזענדעט

טעגליך פֿרײַשעס

Juda Zins in Husiatyn (Galizien)

פֿרײַזע אונד הכשרים מהרכנים הגאונים
מבערזאן, מפרעמישלא ומסמרי זענדע אױף
פֿערלאַנגען.

מהות המוסר

מאת ישראל סירקיס

המחבר העברי הזה סלל דרך חרשה בפילוסופיה והוא מגלה תעלומות חכמה בסתרי נפש האדם. הוא חיפש כל רזי הסבות, שנרמו את הדעות המוסכמות בתורת המוסר של סדר החברה. היא מהפך את כל השקרים המוסכמים ומעמידם על אמתתם, קורא לכל בלל אנושי כשמו האמתיו ומראה מקורו. המחבר הוא פילוסוף עמקן ובכ"ז בעל סגנון פשוט ומובן לכל. ככל פרק ופרק הוא מגלה המון אמתיות מפליאות ומחבימות. ספר כזה לא נכתב בתוכנו זה מאות בשנים. הממכר באיס-ס-ריא נמסר ל"המצפה".

מחירו 1.40 כתרנים עם פרטא ע"י האדמיניסטרציה של "המצפה".

רחתונה ולמשתה

המשרד הלאומי הנודע הפיטן והמציא חיים יוסף באקסענבוים, מהכר הרבה שירים ליריים, נודע בתור ברחן מודרני, אשר הראה כבר כהו בחוגי משפחות הסידיות ואריסטוקרטיות לרצון כל שומעיו, מתרשה בזה להודיע, כי מוכן הוא לכל קריאה על שמחות ומשתאות. ואהראי הוא אשר כל שומעיו יפיקו רצון. בידו יותר ממאה מכתבי-תורה ותהלה מגדולי ישראל.

תשלומין כפי ההשוואה.

J. Boxenbaum, Volksdichter
Koloinea.

מברא מונה

תורה נביאים וכתובים בהפקה מהודרת
יצא לאור הספר הראשון:

שיר השירים

זה הקבץ היקר המכיל: שירי נוסחים, שירי רועים, שירי מחול, שירי אביב, שירי חתונה, שירי משפחה וכו', ששרו אבותינו על אדמתנו — זה האוצר הנחמד כגני ספרותנו הקדמונה, שנעשה על ידי הסידור השירי, הנהגת הנוסח וכו' מבואר כל צרכו לכל יודע עברית — ראוי הוא, לפי ערכו הרם ולפי היוצאותו היפה מאד (מצורף), שיקשט כל בית יהודי.

הספר, הנדפס הדר, מחויק 4 1/2 גליוני דפוס בפורמט גדול.

מחירו 50 ק. ועם המשלוח באחריות 65 ק. אפשר להשיגו בכל ב"מ הספרים, בווארשא ע"י "אחיאסף", או אצל המחבר לפי אדרס זה:

Sch. Lewin, Warschau, Ogrodowa 8 (Russland).

ערשטע קראקווער מיט עלעקטרי-
שער קראפט בעמריעבענע
כשרה
דאמפ-זעלכווארען
פאבריק
מיט דען בעסטען מאָדערנעסען
מאשינען, ערצייגט שענע פרימא
סאלאמי וועראנעזער, ברוסט שינ-
קען, קרענוויסטעל א. ז. וו. פֿער-
זעהען מיט הכשר של הבריד"צ
דפה, עמפֿייעהלט צו
בילדינסטען פרייען.
אויף פערלאנגען ווירד פרייע-
קוראנטע עם הכשר איינגעשיקט.
Emanuel Glaser
KRAKAU, Brzezo-Głata 8.

זרגון ולשוו עבר

(למי משניהם היתרון)

הספר הזה יפתור את השאלה האקטואלית
עפ"י מופתים הספורים ומדעיים, ולדוברי-
עברות יהיה ענין רב לענות בו.
ראויאפוא שכל איש יהודי יקנהו
כי לאומי-מדעי הוא במלוא המוכן.
מחירו כתר ועשר אגורות (1 K 10 h)
וישולח הפשי.

להשיגו אצל המחבר והמו"ל:
M. J. HEILMANN

Podgórze, Józefinska 24.

גם אצל מוכרי הספרים המפורסם:

L. Fortgang, Kaschau, (Ungarn).

מכתבים ללמד

ערכתי לי שיטה שלמה ומסוימת
להורות תלמידים את השפה העברית
מרחוק עפ"י מכתבים. המתלמידים יוכלו
לרכוש להם את השפה על נקלה ולבוא
בה לידי שלמות בכל מקצועותיה, בדקדוק,
כתיבה, בקריאה ובדבור. פרוסקפט
חנם. מכתב לדוגמא כתר אחד במרקאות.

שבה וואלקאווסקי.

Krakau, Miodowa 9.

Wyd.: J. Naffali Hof.
S. M. Lazer.

Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer.
Drukarnia S. L. Deutschera w Podgórze

דיא פיליאלע דער קאיו. קענ. פרוויליג. גאליצישען אהציען-היפאָטהעקענבאנק

אין קראקווא, רינגפלצטין (עקע דער ברידערנאססע)

האט איינע

פאר שום-האססע

(איינגאנג פאן דער ברידערנאססע) ערעפֿענעט.

דיזערבע נעוואָהרט אנלייען געגען רעווערס, ריקצאהלבאר
אין וואַכענטליכען, מאָנאטליכען אָדער פֿיערטעליאָדריכען ראַטען.

ליינט אויך געלד אויף ווערטפאפיערע
זאוי אויף זילבער, גאלד אונד ערעלשטיינע.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים ופתרוןן

מאת שמעון מנחם לור.

תכן הענינים: פתיחה. פרק א', סוד הסמבטיון בתור אות לקרושת שבת. ב. הסמבטיון
ו"הרי החשך" ביחוסם להשבטים. ג. ההגדה על אדות "בני משה" ויסודה. ד. ממלכות ישראל
בערב הדרומית ובאפריקה המזרחית, ממלכות יהודיות של הנוזרים, החלילים והאווארים באירפה.
ה. אלדד הדני וספוריו. ו. נפלאות עשה"ש מקיימות ע"י עדים נכרים. ז. מהות השבטים הנ"ל
סוד "שבט יוסף". ח. ממלכת ישראל באזיא התיכונה. (בשורת בנימן מטדורו). ט. בשורות ע"ד
ביאת עשה"ש והמשיח. יב. מלכות ישראל במדבר סהרה. יא. דוד הראובני
ושליחותו (ממלכת ישראל במדבר ערב). יג. ממלכת ישראל בהודו (דברי הימים של עשה"ש)
ג. עקבות נדחי ישראל באזיא המזרחית ובאוסטרליא. יד. עז-ראיה לכל הגדות. טו. אגרת
נחמה מבני משה, אשר מעבר לנהר סמבטיון. טז. שבתו צבי ועשרת השבטים. יז. הגדת
"היהודים האדומים" ויסודה. יח. תורים נוסעים לבקש את עשה"ש (מכתב רבנים אל בני משה).
יט. עשרת השבטים והסמבטיון בהינא. כ. עשרת השבטים באפריקה. כא. האנגלים — עשרת
השבטים. כב. היפנים — עשרת השבטים. כג. כטול השערת ההדשה, שהתבוללו עשה"ש
בגויים. כד. פתרון החידה. כה. השבטים ומחלקותם בא"י ואופן גלותם. כו. יהודה וישראל נוי
אחד. כז. שנים עשר שבטים בומן הזה. כח. אחרית דבר.
כל הפרובלמות האלה תתבארה בחקירה מדעית השנית, כהגדות כל הזמנים בענין זה
תגלה מקורן ומהותן, כל ההשערות תכונה, להעמיר את הרבר על אמתות.
מחיר הספר 2 כתרם. — להשיגו ע"י אדמיניסטראציה "המצפה" בקראקא.

כשר רפסח

שומז צערעם

הוא שומן הצמחים היחיד הנכבש בארץ
הזאת מאגוזי חוכום בפבריה שלנו.
ביטי הויקר ישתמשו בשומן צערעם, כי הוא
בוול ואינו גרוע משימן און.
כל המלאכה, מן כבישת גרעיני האגוזים עד
העטיפה והמשלות, עומדת תחת השגחה רתית
מעולה ויש ערובה נאמנה כמעשה השומן על
כשרותו בפסח. כי

שומן הצערעם

שלני נעשה תחת השגחת הה"ג ר' שמחה
פרענקעל מפאדנורע.

Georg Schicht A. G. Aussig a. E.

עכט פאפאוו אייד וויסאציה טהעע כשר לפסח

אין ארגינאל 1/8, 1/4, 1/16 פֿונד פאקעטען
בהשגחה נאמנים ובנוסכמת בדיצ במאסקווא.
המחיר מן 1.50 פל. עד 5 פל. פל. פֿונד.
אויך לאזער טהעע מובהר כשר לפסח מן 2.25
עד 4 פל. פל. קולא. הלוק בין פארמע לסארמע
25 צ"ל, הן על השקולים פל. קולא ה. על
החכשים רוסס. פל. פֿונד. — גם קאפעס
מובחרים שרופים כשרים לפסח מן 1.30—2.
פל. פל. פֿונד. קאפֿעע בלתי שרוף מן
1.15—1.50 פל. פֿרייזקוראנט גראטיס.

Moskauer Theefilale für Oestr. Ungarn
Jonatan Birnbaum
(Sohn des Juda Birnbaum)
Krakau, Miodowagasse Nr. 3.

פחמי-אבו
ממכרות אשר בפרוסיה משלח
D. Goldstein, Oświęcim.

Hotel Zipper Lemberg

מיינען פ. ט. געסטען מאכע איך
העמיט בעקאנט, דאס איך מיט דעם 15
דיעזעס מאנאטס איינע פיליאלע מיינעם
האטעל אין דער

סטאניסלוייער גאססע נר. 4
ווידאזוי מיינעם האטעל רייטאנא נר. 9
ערעפעט, אונד מיט גרעסטעס קאמפארט
איינגעריכטעט האבע, עלעקטרישעס
ליכט, באדעציימער וויא אויך איינע
מילכהאלע, ווא שפייזען שמרענג כשר
זינד, אונד מיט זארנפעטיגסטער בע-
דיענונג פערזעהען. פערנער האבע איך
צור כעקוועמליכקייט מיינען געסטע
ביים K. K. פאָסט עם טעלעגראפיעאנט
ערווירקט, דאס בייא טעלעגראפיערען אן
מיינע האטעלס ציפעהאטעל, אדער
האטעלציפער אלס איין ווארט בעמראכ-
טעט ווירד, אונד די זעלכע אדרעסע
גילט פיר ביידע האטעלס.

אום צאהלרייכען צושפרוך ביטעט.
הירש ציפער
פארמאלס
האטעל עם רעסטוראציעאן קאטין.

מצות רפסח

פרימא קוואליטעט ליעפערט די זייט
30 יאהרען אונטער שטרענג אר-
טהאדאקס ראבינישער אויפזיכט
אלבעקאנטע אונד כעסטרענאמיערעסטע
מצות-בעקעריי מיט מאמארען-בעטריעב
דעם.

Alois Reis
Ung. Brod, (Mähren).

צו ביליגען פרייען.
שפעציאליטעט, ברוינגעבאקענע אונד
איינער-מצות, — נור רעכטצייטיג איינלא-
ענע אויפגעגענע וועדען בעיקובשינג